

דוח הסיכונים המפורט
ליום 30 ביוני

הבינלאומי
2020

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים	
עמוד	
4	<u>חלק 1 - כללי</u>
9	<u>יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון</u>
9	<u>חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול הסיכונים ונכסי הסיכון</u>
10	<u>הסיכונים המתפתחים</u>
14	<u>הון ומינוף</u>
14	<u>חלק 3 - הרכב ההון</u>
19	<u>חלק 4 - יחס המינוף</u>
20	<u>סיכון אשראי</u>
20	<u>חלק 5 - סיכון אשראי</u>
31	<u>חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי</u>
33	<u>סיכון שוק</u>
33	<u>חלק 6 - סיכון שוק</u>
34	<u>סיכון נזילות</u>
34	<u>חלק 7 - סיכון נזילות</u>

רשימת הטבלאות

עמוד	
9	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
12	טבלת גורמי סיכון
13	סקירת נכסי סיכון משוקלים (OV1)
15	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (CC1)
19	יחס המינוף (LR1)(LR2)
20	מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
21	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
22	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
23	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
26	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
28	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) בישראל
28	נתונים על הלוואות לדיור
32	ניתוח חשיפה של סיכון אשראי לצד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
32	הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
33	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)
34	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות בנק ישראל, כפי שעודכנו ביום 31 בדצמבר 2017, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board-FSB). לצורך השלמת הגילוי יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שמתפרסם לציבור. הדוח הרבעוני הינו מצומצם משמעותית בהתאם להנחיות בהוראה לגבי דרישות הגילוי הכמותיות והאיכותיות.

מדיניות גילוי

קבוצת הבינלאומי התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק והקבוצה ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבקורות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות, בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. לענין זה ראו גם הסתייגות בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "עד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח הסיכונים לשנת 2019 או פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספיים.

כללי

פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכונים שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הריבית, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. פרוט לגבי תיאור פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי ודרכי ניהולו ר' בדוח הסיכונים המפורט לשנת 2019.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

ברבעון הראשון של שנת 2020, החל נגיף הקורונה להתפשט במהירות ברחבי העולם והיכה בכלכלה העולמית בעוצמה ובמהירות רבה. על פי תחזיות של גופים בינלאומיים, הצפי הינו למיתון בכלכלה העולמית בשנת 2020 והתאוששות בשנת 2021. עם זאת, קיים חשש כי השפעת הנגיף תהיה ארוכה יותר. בשלב זה, חלק מהמדינות נמצאות בשלבים מתקדמים של חזרה לשגרה וחלק מהמדינות, כמו ישראל, מתמודדות עם התגברות ברמת התחלואה. כל ממשלה נוקטת בצעדי התמודדות מדורגים המותאמים למצבה, כאשר כולם ממשיכים לשמור על כללי זהירות בסיסיים והמעבר בין מדינות עדיין מוגבל ביותר. ההשפעה הכלכלית המהותית ביותר של המגיפה הינה האבטלה ההולכת וגואה, שמשליכה על צריכה פרטית, גידול בחוב הלאומי והגדלה מסיבית של תקציבי ממשלות. המגיפה מטלטלת את שוקי ההון הגלובליים, בצירוף ירידה בסחר הבינלאומי ובהשקעות.

בישראל, במהלך הרבעון השני של שנת 2020 חודשה הפעילות במשק. ברבעון זה חלה עלייה בתחלואה, שהביאה להידוק מחדש של ההגבלות. הבנקים המרכזיים בעולם ממשיכים לנקוט במדיניות מרחיבה, אם כי צומצמה מאוד היכולת להשתמש בכלי הורדת הרבית. הבנק המרכזי של ארה"ב החל לרוכש אג"ח קונצרניות, מהלך שהביא לעליות שערים בבורסה בארה"ב וגם בנק ישראל הודיע שינקוט בפעולה דומה, על מנת להגדיל

את ההרחבה המוניטרית. בנוסף, בנק ישראל פעל להספקת הלוואות למערכת הבנקאית, לצורך הרחבת היצע האשראי הבנקאי, וכן נבדקת האפשרות ליצירת תשתית להרחבת מגוון הנכסים שהבנקים יוכלו להעמיד כבטוחה, כנגד אשראי בתכנית המיוחדת.

הבנק ממשיך להקפיד על יישום הנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. במסגרת השמירה על ההמשכיות העסקית, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, באמצעות פיצול יחידות, שימוש בעבודה מרוחק ויצירת "קפסולות" או עבודה בצוותים, תוך הקפדה על ניהול הסיכונים וקיום בקורות, ופועל על פי תוכנית היערכות תפעולית לחזרה הדרגתית לשגרה. ברבעון השני של השנה, בוצע תהליך הפקת לקחים לגבי השפעת גל התחלואה הראשון של הנגיף, בהובלת חטיבת ניהול הסיכונים ובהשתתפות כל החטיבות והמערכים בבנק. תהליך הפקת הלקחים כלל התייחסות להמשכיות העסקית בצל הנגיף וכן הועלו נושאים לשיפור היערכות הבנק לקראת גלי תחלואה נוספים, ככל שיהיו.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף בכל הנושאים והסיכונים הנובעים מהמשבר, השלכותיו והשפעותיו הפיננסיות על הבנק ובכלל זה ההשפעות על סיכונים אשראי, נזילות, תיק הנוסטרו, חדרי עסקאות וכו'.

הבנק ממשיך לשמור על יתרות נזילות במט"ח ובשקלים גבוהות יותר, מאשר במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפיננסיות בכל המגזרים. יחס כיסוי הנזילות לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2020 עמד על 139%. פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו ב-129,160 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-120,052 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 7.6%.

ברבעון השני של השנה, חלה עלייה בכמות הלקוחות הפועלים בפעילות הישירה ועלה שיעור השימוש בערוצי הדיגיטל, בדומה לרבעון הראשון של השנה. בעקבות המשבר, הבנק איפשר שירותים נוספים בערוצים הישירים לצד ההקלות שניתנו על ידי בנק ישראל, תוך ביצוע התאמה של הניטור והבקורות וממשיך לפעול להרחבת השירותים הניתנים בערוצים אלו.

בעוד שברבעון הראשון ירדות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי בריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, ברבעון השני חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השני חלה עלייה של כ-8 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות בהשוואה לירידה בסך של 49 מיליון ש"ח ברבעון הראשון. בשווי תיק אגרות החוב הזמינות למכירה חלה עלייה של 185 מיליון ש"ח ברבעון השני בהשוואה לירידה של 115 מיליון ש"ח ברבעון הראשון. השפעת עלייה זו על ההון מתמתנת בשל זקיפה להון של השפעות מקדונות הנובעות מסגירת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאשר השפעת ירידת ריבית ההיוון גרמה לעיקר הגידול בהתחייבות האקטוארית ולקיטון מקביל בהון בסך של 159 מיליון ש"ח, בהשוואה לגידול בסך של 132 מיליון ש"ח ברבעון הראשון.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרץ 2020 את דרישות ההון מהבנקים, במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יוחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 ביוני 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.31%-1 ו-11.81%, (במקום 9.31%-1 ו-12.81% לפני הוראת השעה). בהודעה שפרסמה המפקחת על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, היא ביקשה מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת המפקחת וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה קיים דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020, דיון על מדיניות הדיבידנד והחליט, כי הבנק יימנע מלחלק דיבידנד לבעלי מניותיו במהלך תקופת הוראת השעה, המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2020. מובהר, כי לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק ימשיך לדון בהמשך יישומה של מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק לאור התפתחויות המשבר והשפעתו על המשק ועל הבנק, ויהיה רשאי לבחון את ההחלטה בעניין יישום חלוקת הדיבידנד ולשנותה לפי שיקול דעתו.

יחס ההון רובד 1 ליום 30 ביוני 2020 עמד על 10.71% בהשוואה ל-10.81% ביום 31 בדצמבר 2019 ויחס המינוף עמד על 5.49% בהשוואה ל-5.81% ביום 31 בדצמבר 2019.

ביום 12 במאי 2020, הודיע בנק ישראל על גיבוש מתווה אחיד לדחיית תשלומי הלוואות ("המתווה"), אשר אומץ על ידי המערכת הבנקאית, וחל על שלושה מגזרי פעילות - משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי (כהגדרתם במתווה). במסגרת המתווה, נקבעו לכל אחד מהמגזרים, תנאי סף הנדרשים על מנת שהלוואה תיכלל במתווה, היקף שיקול הדעת של הבנק ביחס לדחיית התשלומים וכן הכללים למתכונת דחיית התשלומים בכל מגזר, שעיקרם תקופות דחיית התשלומים, המועדים להגשת בקשות דחייה, איסור גביית עמלות בגין מהלך הדחייה, גובה הרבית בה יחויבו התשלומים הנדחים, אופן פריסת ההלוואה ועוד.

ביום 13 ביולי 2020, הודיע הפיקוח על הרחבת המתווה במסגרתו, בין היתר, הוארכה התקופה להגשת בקשה לדחיית תשלומי הלוואות עד ליום 30 באוקטובר 2020 ומשך תקופת הדחייה האפשרי הוארך ביחס לחלק מהלווים. המתווה המורחב חל הן על לקוחות שכבר דחו תשלומי הלוואה במהלך משבר הקורונה ונדרשים לסיוע נוסף והן על לקוחות שטרם ביצעו דחייה כאמור.

הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים ולפעול על פי המתווה. בקשות לדחיית תשלומי הלוואות מלקוחות הבנק, מוסיפות להתקבל, אך בהיקף שהולך ומצטמצם.

במהלך מרס-יוני 2020, נדחו תשלומי הלוואות (קרן ורבית) בהיקף של 235 מיליון ש"ח, המהווה כ-0.26% מיתרת האשראי לציבור נטו. למידע נוסף, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

הבנק בחן את המודלים של האשראי העסקי והפרטי ועודכנו הפרמטרים למתן אשראי לאור המשבר. בנוסף, בוצעו שורה של צעדים על מנת לסייע ללקוחות, ובכלל זה מתן מימון במסגרת הקרנות בערבות המדינה לסייע לעסקים שנפגעו כלכלית מהשפעות נגיף הקורונה, או גם באמצעים אחרים, בהסתמך על שורה של הקלות שפרסם בנק ישראל.

על רקע התפשטות הנגיף, השפעותיו על הסביבה המאקרו כלכלית ואי הוודאות הרבה שנוצרה בעקבותיו, הגדיל הבנק את ההוצאות בגין הפסדי האשראי. עקב המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית, באמצעות עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית, כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפרשה הפרטנית שיתכן ויבוא לידי ביטוי ברבעונים הבאים. במחצית הראשונה של השנה, בעקבות התפשטות הנגיף, רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסך של כ-259 מיליון ש"ח. עיקר הגידול הינו בשל הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-234 מיליון ש"ח וכן בשל גידול בהפרשה הפרטנית בסך של כ-25 מיליון ש"ח.

בהמשך לתהליך הערכת השפעות אפשריות של הקורונה, באמצעות תרחישי קיצון ולתרחישים החדשים שנבנו על ידי הבנק, ולדרישת בנק ישראל, ברבעון השני של השנה, בוצע תרחיש קיצון אחד בשתי דרגות חומרה. האחת בסיסית, לפי הערכת בנק ישראל לנתיב צפוי של הכלכלה, והשנייה בקיצון. יחסי ההון בשני התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות.

סיכון סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - משבר הקורונה השפיע על סיכונים הסייבר, הן עקב שינויים מהירים שנעשו במערכות המידע של ארגונים, על מנת להתמודד עם המשבר והן עקב ניצול המשבר על ידי גורמים שונים להפצת קמפיינים של הונאות. השינוי המשמעותי ביותר שבוצע בקבוצת הבנק הינו המעבר החלקי לעבודה מרחוק, אשר לווה על ידי מחלקת הגנת הסייבר ואבטחת מידע, כולל הגדרת ניטור על כלל הפעילות והעלאת מודעות העובדים לפעילות תקינה, לבקורות הקיימות ולאיומים החדשים.

סיכון ציות - משבר הקורונה דורש עירנות מוגברת מצד הבנק על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרוור. מחלקת הציות של הבנק, נערכה לעבודה במתכונת חירום, בדגש על איתור, זיהוי וטיפול בפעולות הנחוצות כבלתי רגילות.

סיכון אסטרטגיה - בעקבות המשבר ואי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשוק ובוחן את ההשפעות המאקרו כלכליות, התנהלות הלקוחות והתנהלות הבנק, על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם מזוהה כי למשבר יש השפעה מהותית על הפעילות, מבוצעות ההתאמות הנדרשות לצורך התמודדות עם המצב החדש. בסוף חודש יוני הובאה לדיון בחינה של התכנית האסטרטגית כחלק מהעדכון התקופתי ונמצא כי אין צורך בשינוי מהותי במתווה האסטרטגי.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו (על ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא).

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות האירוע.

לפרטים נוספים על השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

תחולת היישום

הקבוצה הבנקאית אשר מסגרת העבודה חלה עליה, כוללת:

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ - החברה האם.

בנק מסד בע"מ - חברה בת משמעותית בתוך הקבוצה.

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצוין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברות בנות, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

העברת כספים לבנק בדרך של דיבידנד כפופה לעמידה במגבלות של חלוקת דיבידנד על פי חוק החברות ונב"ת 331, והעברת כספים לבנק בדרך שאינה דיבידנד כפופה למגבלות נב"ת 312.

הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק

שינויים ארגוניים

מר יעקב סייט מכהן כממלא מקום יו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 8 במרס 2020 - לפרטים ראה באור 17 בדוח כספי ליום 30 ביוני 2020.

הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה

בנק ישראל גיבש התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה. ההתאמות כוללות, בין היתר, שורת הקלות, שמטרתן לאפשר לתאגידים הבנקאיים את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו ולסייע למשקי הבית ולעסקים בנסיבות החריגות שנוצרו. הקלות פרטניות בנושאים שונים, בין היתר, בחובות דיווח מסוימות לפיקוח בתקופה זו, דחיית מועדים מסוימים שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין ודחיית מועדי כניסה לתוקף של הוראות שונות. לפרטים ר' פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2020.

השינויים והצעות השינויים מקיפים מגוון רב של נושאים והם השתנו ומשתנים תדירות, בהתאם לצרכים העולים מהתמודדות עם המשבר והשלכותיו.

מתבצע תהליך מוסדר בקבוצה לגבי טיפול בהקלות. כל הקלה מופנית לחטיבה אחראית ובנוסף לחטיבת ניהול סיכונים ולמערך המשפטי. נקבע תהליך ליישום ההקלה ובמידת הצורך, מפורסם חוזר לאחר אישור כל הגורמים הרלבנטיים כולל מנהלי הסיכונים השונים. כמו כן, בעקבות המשבר התקבלו החלטות פנימיות להקלות או שינויים וגם הם מלווים על ידי מנהלי הסיכונים.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחדש יולי 2017, צפויה המערכת הפיננסית העולמית להפסיק את השימוש בליבור באופן הדרגתי עד סוף שנת 2021. להפסקת השימוש בליבור ומעבר למדדי ריבית חלופיים צפויות להיות השלכות רחבות על הבנק כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות.

לעניין זה, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, נדרש לכלול גילוי בדבר ההיערכות להפסקת השימוש בליבור במקרים בהם קיימת חשיפה מהותית להפסקת השימוש בליבור.

נכון למועד פרסום הדוח, הבנק נערך לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור. כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. כחלק מהיערכות, הבנק הקים צוות ייעודי שמטרתו, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת היקף הסיכון, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם והעברת עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, החל מיוני 2020, הבנק שולח הודעה ללקוחות הבנק בדבר השינויים הצפויים בנוגע לפרסום הליבור והמשמעויות האפשריות של שינויים אלה, והכל עפ"י המידע המצוי בידי הבנק בשלב זה.

בשלב זה לא ניתן לכמת את מידת ההשפעה של הפסקת השימוש בליבור על הבנק. לפרוט ר' פרק סקירת הסיכונים בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2020.

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי

ביום 4 ביולי 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "יישום כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר כוללת דחייה במועד היישום לראשונה של הכללים החדשים ליום 1 בינואר 2022.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

ה	ד	ג	ב	א	
30.6.19	30.9.19	31.12.19	31.3.20	30.6.20	
במיליוני ש"ח					
					הון זמין (*)
8,593	8,683	8,785	8,749	8,882	1 הון עצמי רובד 1
8,487	8,585	8,696	8,670	8,811	א1 הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
8,593	8,683	8,785	8,749	8,882	2 הון רובד 1
8,487	8,585	8,696	8,670	8,811	א2 הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
10,963	11,033	11,130	11,142	11,623	3 הון כולל
10,747	10,833	10,938	11,019	11,509	א3 הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
					נכסי סיכון משוקללים
79,089	80,477	81,249	85,109	82,960	4 סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
באחוזים					
					יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)
10.86%	10.79%	10.81%	10.28%	10.71%	5 יחס הון עצמי רובד 1
10.71%	10.65%	10.68%	10.17%	10.61%	א5 יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
10.86%	10.79%	10.81%	10.28%	10.71%	6 יחס הון רובד 1
10.71%	10.65%	10.68%	10.17%	10.61%	א6 יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
13.86%	13.71%	13.70%	13.09%	14.01%	7 יחס הון כולל
13.57%	13.44%	13.44%	12.93%	13.86%	א7 יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
9.31%	9.31%	9.31%	8.30%	8.31%	א11 יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
1.55%	1.48%	1.50%	1.98%	2.40%	א12 יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)
145,255	146,882	151,120	158,486	161,702	13 סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
5.92%	5.91%	5.81%	5.52%	5.49%	14 יחס המינוף (באחוזים)
5.84%	5.84%	5.75%	5.47%	5.45%	א14 יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) ⁽⁴⁾
					יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (3)
35,697	37,401	37,608	38,122	43,918	15 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
29,002	30,260	29,493	29,369	34,609	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
123%	124%	128%	130%	139%	17 יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף הינם לאחר השפעת התאמות בגין מהלכי התייעלות תפעולית – ר' באור 8 בדוח כספי ליום 30 ביוני 2020.

(1) דרישות מזעריות ליחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% יחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לפיו החל מהדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020, בוצעה הפחתה של דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת. כמו כן, לדרישות אלה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח, וזאת למעט הלוואות לדיור שהוענקו במהלך תקופת משבר הקורונה. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.31%-11.81%, בהתאמה.

(2) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.

(3) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.

(4) לפני השפעת הוראות המעבר, ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות.

הגידול ביחס הון עצמי רובד 1 ברבעון השני לעומת הרבעון הקודם, נובע בעיקר מהרווח הנקי ומאי חלוקת דיבידנד וכן מקיטון בנכסי סיכון.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשיפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

- 1. סיכון מאקרו כלכלי** – התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה מושפעות באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים, ו/או בתנאים הפוליטיים ו/או הביטחוניים ו/או התפשטות תחלואה עולמית עלולים להביא למיתון במשק, או להאטה כלכלית מהותית. המיתון עלול לגרום לעלייה מהותית בשיעור האבטלה, ירידה ברמת החיים בישראל, שינויים בהרגלי הצריכה, שיכולים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, או להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים אחרים על ידי משקי הבית והעסקים, לגרום לשינויים במחזורי הפעילות בשוק ההון ועוד. גורמים אלו עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות הקבוצה.
התפרצות וירוס הקורונה יצרה שינוי משמעותי בסביבה המאקרו-כלכלית שעשויה להיות לו השפעה מתמשכת על המשק, וכפועל יוצא על פעילות המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק כחלק ממנה.
- 2. השהפעות המקרו כלכליות של נגיף הקורונה על הבנק נבחנו כמפורט בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה - ר' פרק 1 כללי לעיל.**
סיכון אסטרטגי/מודל עסקי - בהמשך לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות במערכת הבנקאית ("חוק שטרומ") ולהפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, אשראי קמעונאי, בניית מאגר נתוני אשראי, תקן של בנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, קידום הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, ורגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית, זאת לצד איומים תחרותיים מצד מגוון גורמים בשוק (בנקים, שחקנים פיננסיים אחרים, חברות הזנק ופינטק).
- **מודל עסקי/תכנית אסטרטגית** - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, משפיעים על שינויים במודל העסקי, ובכלל זה מגמת המעבר ל"בנקאות דיגיטלית" החדשה. כל אלה משפיעים על סביבת הפעילות של הבנק, וצפויים להוביל לעליית רמת התחרות, בפרט על מגזר הקמעונאות והעסקים הקטנים.
האסטרטגיה ותיאבון הסיכון של הבנק ביחס לסיכון האסטרטגי הינם מידתיים.
- בעקבות המשבר, הבנק בחן את ההשפעות על האסטרטגיה של הקבוצה. במסגרת זו נבחנו השפעות המקרו כלכלה, התנהלות הבנק והלקוחות בזמן המשבר על תכנית העבודה של הבנק ובוצעו התאמות נדרשות.
- **סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת** - המהפכה הדיגיטלית נמשכת ביתר שאת וקיימים איומים תחרותיים מצד שחקניות טכנולוגיה, לאחרונה אף אושרה על ידי הפיקוח הקמת בנק דיגיטלי, ולפיכך הצורך לעמוד בתחרות מחייב השקעות מיכוניות משמעותיות.
בנק ישראל מקדם, במקביל למגמה העולמית, פעילויות בבנקאות הדיגיטלית ומאפשר חופש פעולה גדול יותר בתחום, ובמקביל דורש לשפר את המסגרת הקיימת לניהול הסיכונים והתאמתה לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. בנושא זה טמון סיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. התכנית האסטרטגית של הקבוצה כוללת התייחסות להתפתחויות אלו תוך קידום החדשנות בתחום.
- **דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית** - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח, בד בבד עם התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות כחלק מהתכנית האסטרטגית, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים, צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. לפרוט ר' פסקה כללית לגבי השפעת הקורונה בחלק 1.
- 3. סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומונהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי, התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק", בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים. כמו כן, ראה הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה בפרק הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את סיכון הסייבר בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357, 361, 363, ו-367, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקין 367 - "בנקאות בתקשורת", גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בבנק פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום, ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים בהתאם למדיניות.

לאור משבר נגיף הקורונה, הורחבה העבודה מרחוק ברמת הקבוצה. כל פתרונות גישה מרחוק לוו ע"מ מח' אבטחת מידע, הוגדרו ניטורים על עבודה מרחוק וגובש נוהל עבודה מרחוק שכולל היבטי אבטחת מידע. לבנק פוליטת ביטוח "סייבר" ייעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשבי ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק, וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים ותהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301 הוקמה וועדת טכנולוגיה, חדשנות ומנהל של הדירקטוריון. לאור העובדה כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגדלה, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. נקבעה מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזוהים ומסומנים, והלקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין תושבות המס וויתור על סודיות.

ביום 6 בפברואר 2019, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח על ידי הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים, על בסיס שנתי, למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק והקבוצה נערכו ליישום החקיקה האמורה.

בהתאם לתקנות אלה, דיווח הבנק בשנת 2019 על לקוחות שלהם תושבות מס זרה עפ"י הצהרותיהם לשנים 2018-2017, והחל משנת 2020 ידווח הבנק על לקוחות שסווגו ככרי דיווח בהסתמך על הצהרת תושבות שלהם או על סממן לתושבות מס במדינה זרה ברת דיווח בהתאם לאמור בתקנות, כפי שזוהו בתום השנה הקלנדרית הקודמת.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (conduct risk) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב החטיבות השונות.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 ופרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019. לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך המחצית השנייה של שנת 2020 בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2019, למעט שינוי שבוצע ברבעון הראשון: סיכון איכות לווים ובטחונות וסיכון האשראי הכולל - הערכת הסיכון הועלתה, באופן זמני, לרמה "בינונית", לאור משבר נגיף הקורונה המתמשך, החשש למיתון והאטה והעלייה החדה בשיעור האבטלה, שעשויים ליצור קשיים בכושר ההחזר ותזרים המזומנים של הלקוחות במגזרי הפעילות השונים, בעיקר בענפי משק מסוימים שנפגעו משמעותית מן המשבר. כל זאת עשוי להשפיע לרעה על איכות הלווים ובהתאם על ההוצאות בגין הפסדי אשראי.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1) במיליוני ש"ח

	א	ב	ג	
	נכסי סיכון משוקללים			
	30.06.20	31.03.20	30.06.20	
1				סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי CCR) (גישה סטנדרטית) (ב)
6				סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
10				התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
15				סיכון סילוק (Settlement risk)
16				חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
25				סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
				סך הכל סיכון אשראי
20				סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
24				סיכון תפעולי
27				סך הכל
	72,340	73,539	8,543	
	471	893	56	
	162	280	19	
	15	71	2	
	-	-	-	
	2,697	2,438	319	
	75,685	77,221	8,939	
	824	1,192	97	
	6,451	6,696	762	
	82,960	85,109	9,798	

(א) בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ולעדכון הוראת השעה מיום 1 במרס 2020 (קורונה) בדבר יחסי ההון המזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 11.5%, בנוסף ליחסי ההון המזעריים התוספים דרישת הון המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדיור וזאת מלבד ההלוואות שניתנו במהלך תקופת השעה. ליום ה 30 ביוני יחס הון עצמי מזערי כולל עומד על 11.81%

(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לסף הניכוי.

הון ומינוף חלק 3 הרכב ההון

באזל

הבנק מיישם את הוראות ועדת באזל בנושא מדידה והלימות הון, כפי שאומצו על ידי בנק ישראל בהוראות ניהול בנקאי תקין 201 עד 211. הוראות באזל מתייחסות ל-3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
  2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).
- הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתוכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימאליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש דצמבר 2017, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי עדכון להוראות "מדידה והלימות הון", שאמור להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מ-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

- במסגרת הוראות באזל נכללת דרישה לעמידה ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5%. הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ליחסי הון מינימליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח.

לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2020 (עם אפשרות להארכה), הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור שהועמדו בתקופת המשבר וזאת על מנת להבטיח את היכולת של הבנקים להמשיך להציע אשראי. דרישות הון אלו יהיו בתוקף למשך ששה חודשים ובמידת הצורך יוארכו בששה חודשים נוספים ולאחר מכן, ככל שרלבנטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק על פני שנתיים. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 ביוני 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.31%-11.81%, בהתאמה (במקום 9.31%-12.81% לפני הוראת השעה).

עדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, בגובה אלה הרגולטוריים הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 8.31% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ- 11.81%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 6.50% ויחס הון כולל לא יפחת מ- 9.00%.

	א	ב	ג	ד
	ליום 30 ביוני 2020		ליום 30 ביוני 2019	
	סכומים שלא נוכו לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		סכומים שלא נוכו לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים				
1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.	927	927	927
2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.	7,986	7,534	7,534
3	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.	(201)	(95)	(95)
5	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).	206	228	228
6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.	8,918	8,594	8,594
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים				
9	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.	99	101	101
14	גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח			
14	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.	7	7	7
15	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שיסולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.	-	-	-
26	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	(70)	(107)	(107)
26א	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.	-	-	-
26ב	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.	-	-	-
26ג	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות.	(70)	(107)	(107)
28	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.	36	(1)	(1)
29	הון עצמי רובד 1.	8,882	8,593	8,593
הון רובד 1 נוסף: מכשירים				
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.	-	-	-
הון רובד 1 נוסף: ניכויים				
44	הון רובד 1 נוסף.	-	-	-
45	הון רובד 1.	8,882	8,593	8,593
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.	1,751	1,475	1,475
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.	2	48	48
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברה בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג' שמוזגה ב-1.1.19.	42	60	60
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברה בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2 שמוזגה ב-1.1.19.	42	60	60
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס.	946	787	787
51	הון רובד 2 לפני ניכויים.	2,741	2,370	2,370
הון רובד 2: ניכויים				

	ד	ג	ב	א	
	ליום 30 ביוני 2019		ליום 30 ביוני 2020		הרכב ההון הפיקוחי
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
57		-		-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2.
58		2,370		2,741	הון רובד 2.
59		10,963		11,623	סך ההון.
60		79,089		82,960	סך נכסי סיכון משוקללים.
יחסי הון וכריות לשימור הון					
61		10.86%		10.71%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
62		10.86%		10.71%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
63		13.86%		14.01%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים					
69		9.31%		8.31%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים (1)
71		12.81%		11.81%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים (1)
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)					
72		119		123	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה.
73		505		527	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה.
75		491		590	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2					
76		787		998	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.
77		899		946	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר					
84		1,277		1,259	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
85		-		-	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.

(1) יחס הון עצמי מזערי יחס ההון הכולל הנדרש החל מדו"ח ה-31 למרץ 2020 בהתאם להוראת שעה 250 הינו 8% | 11.5%, ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח למעט הלוואות לדיור שניתנו החל מה-19 למרץ 2020.

	א	ב
הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.2019, במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים		
1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.	927
2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.	7,772
3	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.	(131)
5	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).	233
6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.	8,801
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים		
9	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.	100
14	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.	5
15	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שיסולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.	-
26	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	(89)
א26	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.	-
ב26	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.	-
ג26	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות.	(89)
28	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.	16
29	הון עצמי רובד 1.	8,785
הון רובד 1 נוסף: מכשירים		
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.	-
הון רובד 1 נוסף: ניכויים		
44	הון רובד 1 נוסף.	-
45	הון רובד 1.	8,785
הון רובד 2: מכשירים והפרשות		
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.	1,462
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.	47
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.	55
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2.	55
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.	781
51	הון רובד 2 לפני ניכויים.	2,345
הון רובד 2: ניכויים		
57	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2.	-
58	הון רובד 2.	2,345
59	סך ההון.	11,130
60	סך נכסי סיכון משוקללים.	81,249
יחסי הון וכריות לשימור הון		

	א	ב
הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.2019, במיליוני ש"ח		
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.81%
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.81%
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	13.70%
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים		
69	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.31%
71	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	12.81%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)		
72	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה.	169
73	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה.	520
75	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.	514
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2		
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.	781
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.	923
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר		
84	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	1,277
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.	-

חלק 4 - יחס המינוף

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

31 בדצמבר 2019	30 ביוני 2019	30 ביוני 2020	
במיליוני ש"ח			
141,110	135,068	152,719	1 סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	2 ההתאמות בגין השקעות ביטוחיות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	3 ההתאמות בגין נכסי נאמננו שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
107	172	(844)	4 התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	5 התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
9,274	9,228	8,990	6 התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
629	787	837	7 התאמות אחרות (*)
151,120	145,255	161,702	8 חשיפה לצורך יחס המינוף

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 (LR2)

31 בדצמבר 2019	30 ביוני 2019	30 ביוני 2020	
במיליוני ש"ח			
140,739	134,602	151,939	חשיפות מאזניות
(101)	(102)	(99)	1 נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
140,638	134,500	151,840	2 (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
-	-	-	3 סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
374	347	498	חשיפות בגין נגזרים
825	763	329	4 עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמה: לאחר הפחתת בטחון משתנה במזומן כשיר)
-	-	-	5 סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-	6 גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	-	7 (ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	-	8 (רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	-	9 סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	10 בניכוי: קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
1,199	1,110	827	11 סך חשיפות בגין נגזרים
9	417	45	חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	-	12 נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	13 (סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	-	-	14 חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-	15 חשיפות בגין עסקאות כסוכן
9	417	45	16 סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
34,287	34,155	34,913	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
(25,013)	(24,927)	(25,923)	17 חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
9,274	9,228	8,990	18 (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
8,785	8,593	8,882	19 פריטים חוץ מאזניים
151,120	145,255	161,702	הון וסך החשיפות
-	-	-	20 הון רובד 1
-	-	-	21 סך החשיפות
5.81%	5.92%	5.49%	יחס מינוף
-	-	-	22 יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

חלק 5 - סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוהו או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

לאור המשך ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה וכחלק מהמתווה שהציג בנק ישראל, ממשיך הבנק לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו, מאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות וכן מעניק הלוואות במסגרת הקרנות השונות המובטחות בחלקן בערבות מדינה בנוסף, במסגרת שיקולים להגדלת ההפרשה הקבוצתית לרמתה ביום 30.6.20, הבנק הניח הרעה בנתוני המשק, נוכח אי הוודאות השוררת בנוגע להשלכות אירוע הקורונה, והגדיל את ההתאמות האיכותיות המתקבלות במודל הכמותי, המשמש לחישוב ההפרשה, בשיעורים ניכרים. לפרטים בדבר ההפרשה הקבוצתית, ראה מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידיים בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע, כי שינויים בתנאי הלוואות וביניהם דחייה במועדי תשלום, ויתורים על רבית פיגורים והארכות של תקופות לפרעון לא גורמים באופן אוטומטי לסייג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה ביאור 1.ג.2 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020.

מידע נוסף על חובות ששוננו תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי:

30 ביוני 2020			31 ביולי 2020		
יתרת תשלומים שנדחו בפועל	מזה: סכומים בפיגור של 30 ימים או יותר ו/או סווגו כבעייתיים	יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומים	יתרת תשלומים שנדחו בפועל	מזה: סכומים בפיגור של 30 ימים או יותר ו/או סווגו כבעייתיים	יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומים
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
17	5	252	1	4	9
18	9	83	16	6	42
71	21	1,151	45	26	512
102	60	4,977	68	65	2,255
27	9	417	20	12	305
235	104	6,880	150	113	3,123

פעילות לווים בישראל		
עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך הכל

פעילות לווים בישראל		
עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך הכל

עם פרוץ משבר הקורונה, הבנק אמצ' את ההקלות הרגולטוריות שניתנו על-ידי בנק ישראל ואפשר ללקוחותיו לדחות חזר תשלומים של הלוואות לפרק זמן של 3 עד 6 חודשים.

עיקר הבקשות נתקבלו בתחילת המשבר, בחודשים מרס-אפריל ובעיקר בהלוואות לדיור. בחודש יולי, הודיע בנק ישראל על הרחבת המתווה בו ביקש כי הבנקים יאפשרו דחייה נוספת עד סוף השנה (בקשות לדחייה ניתן להגיש עד ליום 30 באוקטובר 2020). עם תום תקופת ההקפאה הראשונה, ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה משמעותית, הן בהיקף תיק המשכנתאות המוקפא והן בהלוואות שאינן לדיור המוקפאות.

לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי ההלוואות, בהתאם למתווה שפורסם על ידי בנק ישראל.

בנוסף, הבנק אפשר גם ללקוחות עסקיים, אשר היו מעוניינים, לדחות את תשלומי ההלוואות. עיקר הבקשות התקבלו בתחילת המשבר. במקביל, הבנק מעמיד ללקוחותיו העסקיים הלוואות במסגרת הקרן בערבות המדינה, המאפשרות להם להתמודד עם התמשכות המשבר והשלכותיו

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

ד	ג	ב	א	
30 ביוני 2020				
יתרות ברוטו				
	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
יתרות נטו			במיליוני ש"ח	
92,964	(1,156)	93,058	1,062	1 חובות, למעט איגרות חוב
11,476	(20)	11,438	58	2 איגרות חוב
34,949	(73)	34,890	132	3 חשיפות חוץ מאזניות
139,389	(1,249)	139,386	1,252	4 סך הכל

ד	ג	ב	א	
30 ביוני 2019				
יתרות ברוטו				
	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
יתרות נטו			במיליוני ש"ח	
88,711	(887)	88,829	769	1 חובות, למעט איגרות חוב
10,310	(3)	10,305	8	2 איגרות חוב
34,209	(65)	34,159	115	3 חשיפות חוץ מאזניות
133,230	(955)	133,293	892	4 סך הכל

ד	ג	ב	א	
31 בדצמבר 2019				
יתרות ברוטו				
	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
יתרות נטו			במיליוני ש"ח	
91,072	(930)	91,044	958	1 חובות, למעט איגרות חוב
10,656	(4)	10,652	8	2 איגרות חוב
33,122	(57)	33,055	124	3 חשיפות חוץ מאזניות
134,850	(991)	134,751	1,090	4 סך הכל

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3) במיליוני ש"ח

ליום 30 ביוני 2020																			
ז		י		ה		ד		ג		ב		א		א					
														לא מובטחים					
מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים					
מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה					
מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה					
-	-	3,412	2,929	4,762	9,920	8,174	12,849	80,115	1	חובות, למעט איגרות חוב	-	-	-	-	11,476	2	איגרות חוב		
-	-	3,412	2,929	4,762	9,920	8,174	12,849	91,591	3	סה"כ	-	-	3,412	2,929	4,762	9,920	8,174	12,849	91,591
-	-	2	2	6	13	8	15	1,105	4	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר	-	-	2	2	6	13	8	15	1,105

ליום 30 ביוני 2019																			
ז		י		ה		ד		ג		ב		א		א					
														לא מובטחים					
מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים					
מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה					
מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה					
-	-	2,919	2,930	5,772	9,418	8,691	12,348	76,363	1	חובות, למעט איגרות חוב	-	-	-	-	10,310	2	איגרות חוב		
-	-	2,919	2,930	5,772	9,418	8,691	12,348	86,673	3	סה"כ	-	-	2,919	2,930	5,772	9,418	8,691	12,348	86,673
-	-	21	21	-	105	21	127	653	4	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר	-	-	21	21	-	105	21	127	653

ליום 31 בדצמבר 2019																			
ז		י		ה		ד		ג		ב		א		א					
														לא מובטחים					
מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים		מובטחים					
מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה					
מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה		מובה					
-	-	2,927	2,931	5,961	9,918	8,887	12,849	78,223	1	חובות, למעט איגרות חוב	-	-	-	-	10,656	2	איגרות חוב		
-	-	2,927	2,931	5,961	9,918	8,887	12,849	88,879	3	סה"כ	-	-	2,927	2,931	5,961	9,918	8,887	12,849	88,879
-	-	2	2	6	13	7	15	951	4	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר	-	-	2	2	6	13	7	15	951

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) ולאחר מקדמי המרה לאשראי (CCF), לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5) במיליוני ש"ח

ליום 30 ביוני 2020

סוג הנכסים	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יב	יג	אחרי CCF (אחרי CRM)	
												אחר	150%
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	57,291	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57,291	-
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	1,011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,011	-
3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	254	3,532	-	-	25	-	-	2	-	-	-	3,813	-
5 תאגידים	-	850	-	-	502	-	-	32,216	-	-	-	33,568	-
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	21,820	3	-	-	-	21,823	-
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	4,827	-	-	-	-	4,827	-
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	10,270	6,874	2,885	5,817	270	-	-	-	26,116	-
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	2,258	-	-	-	2,258	-
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	379	407	-	-	786	-
11 נכסים אחרים*	677	-	-	-	-	-	-	1,977	113	-	-	2,767	-
11 א* מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	91	100	-	-	191	-
12 סך הכל	58,222	5,393	10,270	7,401	2,885	32,464	37,105	520	-	-	-	154,260	-

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוזי מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

ליום 30 ביוני 2019

סוג הנכסים	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יב	יג	אחרי CCF (אחרי CRM)	
												אחר	150%
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	42,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42,000	-
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	1,665	827	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,492	-
3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	580	3,737	-	-	32	-	-	2	-	-	-	4,351	-
5 תאגידים	-	688	-	-	306	-	-	30,507	-	-	-	31,501	-
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	21,947	7	-	-	-	21,954	-
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	4,578	-	-	-	-	4,578	-
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	9,921	6,049	1,471	6,494	260	-	-	-	24,195	-
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	2,132	-	-	-	2,132	-
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	186	444	-	-	630	-
11 נכסים אחרים*	656	-	-	-	-	-	-	1,558	141	-	-	2,355	-
11 א* מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	145	113	-	-	258	-
12 סך הכל	44,901	5,252	9,921	6,387	1,471	33,019	34,652	585	-	-	-	136,188	-

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוזי מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

יג	יב	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	א		
סה"כ חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	10%	0%		
סוגי הנכסים												
47,775	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47,775	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
1,174	-	-	-	-	-	-	-	914	-	-	260	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
3,965	-	-	1	-	-	21	-	3,293	-	-	650	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
32,416	-	-	31,562	-	-	257	-	597	-	-	-	5 תאגידים
22,449	-	-	6	22,443	-	-	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,505	-	-	-	4,505	-	-	-	-	-	-	-	7 הלואות לעסקים קטנים
24,957	-	-	266	6,146	2,108	6,443	9,994	-	-	-	-	8 בביטחון נכס למגורים
2,125	-	-	2,125	-	-	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
735	-	547	188	-	-	-	-	-	-	-	-	10 הלואות בפיגור
2,458	-	129	1,644	-	-	-	-	-	-	-	685	11 נכסים אחרים*
327	-	106	227	-	-	-	-	-	-	-	-	11 א*מזה: בגין מניות
142,559	-	676	35,792	33,094	2,108	6,721	9,994	4,804	-	-	49,370	12 סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוב מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

מידע נוסף על סיכון אשראי

הבנק ממשיך לפעול לעדכון מוקדי הסיכון בתיק האשראי ולנטר את הלקוחות אשר עלולים להיות מושפעים מהתמשכות משבר הקורונה. הבנק נוקט באמצעים למזעור סיכונים אשראי.

מניתוח אשראי לפי מגזרי פעילות וענפי משק בבנק ניתן לראות כי, הענפים שזוהו ככאלה שעשויים להיפגע משמעותית מהמשבר הינם: שירותים עסקיים (הכוללים בין היתר, סוכנויות נסיעות), בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל, ומסחר. משקי הבית עשויים להפגע אף הם מהמשבר בעיקר לאור הגידול החד בשיעור מבקשי התעסוקה ואי הוודאות הכלכלית התעסוקתית. כ-79% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינו מבעלי הכנסה חודשית מעל 10,000 ₪. שיעור סך האשראי שנדחה מהווה כ-8% מסך האשראי לציבור; בהלוואות לדיור יתרת האשראי שנדחה מהווה כ-19% מיתרת ההלוואות לדיור. עם תום תקופת ההקפאה הראשונה (30.6.20) חלה ירידה משמעותית בהיקף האשראי המוקפא בהלוואות לדיור. לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי ההלוואות, בהתאם להקלות הרגולטוריות ומצב הלווה. לפרטים נוספים לגבי הלוואות לדיור ר' בהמשך וכן בפרק סקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2020.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ₪)

30 ביוני 2020									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)		
הפסדי אשראי (4)									
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
7	1	2	4	12	502	611	12	559	615
חקלאות									
1	-	-	-	-	257	352	11	360	380
כרייה וחציבה									
229	23	63	189	408	7,554	10,331	408	9,770	10,498
תעשייה									
80	4	12	54	135	5,590	10,060	135	9,718	10,161
בינוי ונדל"ן - בינוי (7)									
31	(1)	8	89	96	5,913	6,367	107	6,226	6,616
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן									
7	(1)	-	-	13	971	1,202	13	1,347	1,391
אספקת חשמל ומים									
183	15	42	74	220	6,635	7,704	232	6,858	7,802
מסחר									
21	2	13	23	32	938	1,085	32	989	1,103
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל									
24	2	6	14	70	916	1,111	73	988	1,193
תחבורה ואחסנה									
39	2	3	163	167	1,104	1,796	167	1,603	1,846
מידע ותקשורת									
23	-	2	6	9	6,576	9,230	9	13,080	13,139
שירותים פיננסיים									
97	6	68	70	225	1,980	2,794	226	2,378	2,838
שירותים עסקיים אחרים									
23	2	12	27	49	2,857	3,404	49	3,072	3,419
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
765	55	231	713	1,436	41,793	56,047	1,474	56,948	61,001
סך הכל מסחרי (8)									
150	(1)	28	11	261	26,776	29,039	261	28,462	29,039
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור									
312	26	63	164	309	21,296	34,479	309	33,403	34,497
אנשים פרטיים - אחר									
1,227	80	322	888	2,006	89,865	119,565	2,044	118,813	124,537
סך הכל ציבור - פעילות בישראל									
-	-	-	-	-	1,014	1,019	-	1,272	1,272
בנקים בישראל									
-	-	-	-	-	852	883	-	9,991	9,991
ממשלת ישראל									
1,227	80	322	888	2,006	91,731	121,467	2,044	130,076	135,800
סך הכל פעילות בישראל									
פעילות לווים בחו"ל									
2	-	-	8	8	506	510	8	1,303	1,311
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל									
-	-	-	-	-	1,883	1,915	-	3,113	3,113
בנקים בחו"ל									
-	-	-	-	-	-	-	-	913	913
ממשלות בחו"ל									
2	-	-	8	8	2,389	2,425	8	5,329	5,337
סך הכל פעילות בחו"ל									
1,229	80	322	896	2,014	90,371	120,075	2,052	120,116	125,848
סך הכל ציבור									
-	-	-	-	-	2,897	2,934	-	4,385	4,385
סך הכל בנקים									
-	-	-	-	-	852	883	-	10,904	10,904
סך הכל ממשלות									
1,229	80	322	896	2,014	94,120	123,892	2,052	135,405	141,137
סך הכל									

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 94,120 מיליון ש"ח, 11,476 מיליון ש"ח, 45 מיליון ש"ח, 1,671 מיליון ש"ח ו-33,825 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 165 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 109 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 3,114 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2019									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)									
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצועי אשראי (5)	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
7	2	4	6	14	494	595	14	568	599
1	-	1	-	-	219	330	-	378	379
191	(8)	(8)	197	402	7,011	9,786	402	9,227	9,959
71	(19)	(24)	61	97	5,310	10,179	97	9,838	10,266
22	(3)	(3)	71	84	5,308	5,934	84	5,905	6,143
6	1	1	-	14	904	1,094	14	1,221	1,292
159	49	62	92	259	6,680	7,706	259	7,366	7,837
10	5	4	8	17	835	968	17	901	984
19	4	10	6	72	921	1,114	76	1,132	1,243
38	-	27	167	171	1,108	1,798	171	1,654	1,864
21	(4)	(7)	3	12	7,994	10,451	12	13,903	13,936
34	11	21	30	100	1,921	2,708	100	2,493	2,733
11	2	1	26	49	2,585	3,232	49	2,977	3,251
590	40	89	667	1,291	41,290	55,895	1,295	57,563	60,483
121	1	3	10	228	25,583	27,803	228	27,254	27,803
275	65	69	148	328	21,669	34,058	328	32,688	34,075
986	106	161	825	1,847	88,542	117,756	1,851	117,505	122,361
-	-	-	-	-	964	994	-	1,162	1,162
-	-	-	-	-	1,039	1,049	-	7,481	7,481
986	106	161	825	1,847	90,545	119,799	1,851	126,148	131,004
פעילות לווים בחו"ל									
1	(23)	(23)	8	8	287	290	8	1,318	1,326
-	-	-	-	-	1,170	1,218	-	2,463	2,463
-	-	-	-	-	-	-	-	1,956	1,956
1	(23)	(23)	8	8	1,457	1,508	8	5,737	5,745
987	83	138	833	1,855	88,829	118,046	1,859	118,823	123,687
-	-	-	-	-	2,134	2,212	-	3,625	3,625
-	-	-	-	-	1,039	1,049	-	9,437	9,437
987	83	138	833	1,855	92,002	121,307	1,859	131,885	136,749

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, נירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 92,002 מיליון ש"ח, 10,656 מיליון ש"ח, 9 מיליון ש"ח, 1,091 מיליון ש"ח ו-32,991 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 233 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 91 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,718 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור וללא נגזרים)

בשנים האחרונות ועד לפרוץ משבר הקורונה, הצריכה הפרטית הייתה במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על האשראי לאנשים פרטיים

איחוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בעולם ובישראל הביאו ליצירת משבר כלכלי חריג בגודלו שבא לידי ביטוי, בין היתר, בעליה חדה בשיעורי האבטלה לרבות עובדים שהוצאו לחל"ת. בשל כך, צפויה עליה בסיכון האשראי לאנשים פרטיים. לאור התמשכות המשבר, טרם ניתן לאמוד את עוצמת הפגיעה באשראי לאנשים הפרטיים של הבנק. במשך כל התקופה, הבנק מקפיד על ניתוח כושר החזר של הלקוח. יחד עם זאת, כחלק ממאמצי הבנק לנהוג ברגישות ולהתחשב בצרכי הלקוח בתקופה זו, אימץ הבנק את המתווה שהוצע על ידי בנק ישראל וביצע דחיית תשלומים ללקוחות פרטיים לתקופה של עד 6 חודשים. לא חל שינוי מהותי בסיכון האשראי הבעייתי של משקי הבית

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	2020	
2019	2019	2019	2019	2020	
	%-ב			במיליוני ש"ח	
(12.7)	(8.3)	5,448	5,190	4,758	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי הלוואות אחרות
2.0	2.9	16,221	16,079	16,538	סך כל סיכון האשראי המאדני מסגרות עו"ש לא מנוצלות
(1.7)	0.1	21,669	21,269	21,296	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
7.0	8.9	4,273	4,200	4,574	סיכון אשראי חוץ מאדני אחר
7.5	9.0	6,851	6,758	7,368	סך כל סיכון האשראי החוץ מאדני
(1.9)	(3.6)	1,265	1,287	1,241	סך כל סיכון האשראי הכולל
6.4	7.7	12,389	12,245	13,183	ממוצע היקף האשראי המאדני, כולל משיכת יתר בעו"ש, יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי והלוואות
1.2	2.9	34,058	33,514	34,479	
0.7	1.7	20,655	20,440	20,791	

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	2020	
2019	2019	2019	2019	2020	
	%-ב			במיליוני ש"ח	
10.8	51.9	148	108	164	סיכון אשראי פגום
(19.4)	(45.7)	180	267	145	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
1.3	3.1	33,730	33,139	34,176	סיכון אשראי לא בעייתי
1.3	2.9	34,058	33,514	34,485	סך כל סיכון האשראי
(19.2)	(30.0)	26	30	21	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
8.3	24.5	108	94	117	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
		0.32%	0.35%	0.59%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור (*)

(*) על בסיס שנתי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום 30 ביוני 2020.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור החזר מההכנסה, שיעור הלוואות בריבית משתנה, שיעור הלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת החזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינוי ריבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון.

הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית. במחצית הראשונה של שנת 2020 העמיד הבנק משכנתאות לציבור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 2,717 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 2,057 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 32.1%.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על אשראי לדיור

בחודש מרס החל הבנק בתהליך מול לווים שנכנסו לקשיים בעקבות משבר הקורונה וביקשו להקפיא את החזר התשלום החודשי של ההלוואה לדיור. התהליך כלל דחייה של תשלומי ההלוואות לדיור לתקופה של עד שישה חודשים בהיקף של 102 מיליון ש"ח נכון ליום 30 ביוני 2020, וזאת בהתאם לאמור בבאור 2.ג.1 לדוחות הכספיים. במתווה המורחב שגובש עם בנק ישראל – תקופת הדחייה להלוואות לדיור תהיה באופן הבא: לקוחות שדחו את תשלומי ההלוואה לדיור לתקופה של עד 6 חודשים, יוכלו לקבל דחייה נוספת עד לתאריך 31.12.2020. לקוחות שטרם דחו את תשלומי ההלוואה לדיור ומעוניינים בדחייתם, יוכלו לקבל דחייה של עד 6 חודשים. יש להגיש את הבקשה עד לתאריך 30.10.2020. בנוסף, פרסם בנק ישראל, הקלות רגולטוריות הקשורות להוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור". בהתאם להקלות הבנק רשאי לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין עד לשיעור מימון של 70%, לעומת 50% כפי שקיים היום, בכפוף להצהרת הלווה, כי ההלוואה אינה מיועדת למטרת רכישת דירה להשקעה. כמו כן, הבנק רשאי להסתמך על הכנסות הלווה בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת או לירידה למשרה חלקית בשל משבר הקורונה, בהתקיים תנאים מסוימים.

להלן נתונים לגבי מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.06.19	30.09.19	31.12.19	31.03.20	30.06.20	
30.2%	26.3%	28.7%	29.1%	31.3%	שיעור מימון מעל 60%
0.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (למטרת רכישה ובהחזר חודשי)
34.6%	35.1%	33.1%	32.5%	34.9%	שיעור בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים (*)
57.7%	57.8%	55.2%	53.2%	56.7%	שיעור בריבית משתנה
1.8%	2.0%	2.8%	2.3%	2.6%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
10.8%	11.4%	10.1%	10.9%	9.6%	שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה
22.3	22.2	22.1	22.1	23.2	תקופת פירעון מקורית ממוצעת בשנים (למטרת רכישה ובהחזר חודשי)

(*) כולל הלוואות עליהן לא חלות המגבלות הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיור". ללא הלוואות הנ"ל: 30.06.20 - 33.5%, 31.03.20 - 31.1%, 31.12.19 - 31.4%, 30.09.19 - 33.1%, 30.06.19 - 32.3%. לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2020.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדיור, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככול הניתן את הסיכונים. כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה במסגרת תכנית מחיר למשתכן, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, הבנק מקיים דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש. הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי. בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנו הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. בשל השפעת נגיף הקורונה קיים חשש לירידה בביקוש לנדל"ן מניב, בעיקר משרדים ומסחר. הבנק נוקט במדיניות מידתית ועיקר האשראי בביטחון נכסים.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		30 ביוני		
2019	2019	2020		
		במיליוני ש"ח		
				סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
				נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
				מזה: קרקע גולמית
				נדל"ן בתהליכי בניה
				נדל"ן שבנייתו הושלמה
				אחר ⁽²⁾
				סך הכל
2,123	2,109	2,280		
4,467	4,326	4,377		
4,255	4,314	4,730		
5,564	5,094	5,390		
16,409	15,843	16,777		

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,263 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 773 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 5,351 מיליון ש"ח (30.6.19 - 5,145 מיליון ש"ח, 545 מיליון ש"ח ו-5,059 מיליון ש"ח, בהתאמה, 31.12.19 - 5,107 מיליון ש"ח, 634 מיליון ש"ח ו-5,104 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לוויים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

חלק 5 א- סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק נגרם עקב פעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

מאז תחילת משבר הקורונה, חל גידול בחשיפות האשראי של הבנק, וזאת בעיקר עקב הגידול במחזורי הפעילות בניירות ערך של לקוחות הבנק וכפועל יוצא, גידול בדרישת הבטחונות המגובים בפקדונות לקוחות. מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים שהינם בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך המחצית הראשונה של השנה, לא בוצעה הורדת דירוג משמעותית בדירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

ברבעון השני של השנה, הצטמצמו מרווחי האשראי בגין המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם יש לבנק חשיפות אשראי מהותיות, בהשוואה לרבעון הראשון של השנה, אך הם עדיין גבוהים בהשוואה לסוף שנת 2019. מרווחי האשראי גדלו מרמה של 0.3%-0.55% טרם המשבר, לרמה של 0.5%-1.5% בשיא המשבר. במהלך הרבעון השני של השנה, חלה מגמת שיפור במרווחי האשראי וליום 30 ביוני 2020, הצטמצמו המרווחים לרמות של 0.45%-1%.

סיכון אשראי צד נגדי SA-CCR

במרס 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי (BCBS) הוראה בדבר "גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR". גישה זו היא חלק ממסמך "הוראת באזל 3 - השלמת הרפורמות לאחר המשבר" המוכרת גם כ"באזל 4". בספטמבר 2017 שלח בנק ישראל דרישה לביצוע סקר השפעה כמותית. הבנק ביצע את הסקר כנדרש. שיטת המדידה החדשה צפויה לשנות את אופן חישוב הקצאת ההון בגין סיכון אשראי הגלום במכשירים נגזרים. באפריל 2019 הודיע בנק ישראל שבכוונתו לפעול להכנסת הוראה זו ביוני 2021, או שנה לאחר תאריך היישום בפועל באיחוד האירופאי, המאוחר מבניהם. באוקטובר 2019 פרסמה ועדת באזל שהיישום באירופה נקבע לתאריך ה-28 ביוני 2021, כך שהמועד הנוכחי ליישום בישראל הוא 28 ביוני 2022. נציין כי בשל אירועי הקורונה והמחסור בכח אדם, הפיקוח על הבנקים איפשר זמנית להפסיק את ההיערכות לטייטה ברבעון הראשון של 2020 ובתאריך ה-1 ביולי 2020 הודיע כי יש לחדש אותה.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1) במיליוני ש"ח

ליום 30 ביוני 2020			
א	ב	ה	ו
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
498	1,162	749	471
1 שיטת החשיפה הנוכחית			
3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))			
498	1,162	749	471
6 סך הכל			

ליום 30 ביוני 2019			
א	ב	ה	ו
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
348	1,082	727	517
1 שיטת החשיפה הנוכחית			
3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))			
-	-	-	-
348	1,082	727	517
6 סך הכל			

ליום 31 בדצמבר 2019			
א	ב	ה	ו
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
373	1,065	734	512
1 שיטת החשיפה הנוכחית			
3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))			
-	-	-	-
373	1,065	734	512
6 סך הכל			

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2) במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 ביוני 2019		ליום 30 ביוני 2020		3 סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית
א	ב	א	ב	א	ב	
EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	
680	160	621	159	715	162	

חלק 6 - סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תגודתיות.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

בעוד שברבעון הראשון ירדות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי בריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, ברבעון השני חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השני חלה עלייה של כ-8 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות בהשוואה לירידה בסך של 49 מיליון ש"ח ברבעון הראשון. בשווי תיק אגרות החוב הזמינות למכירה חלה עלייה של 185 מיליון ש"ח ברבעון השני בהשוואה לירידה של 115 מיליון ש"ח ברבעון הראשון. השפעת עלייה זו על ההון מתמתנת בשל זקיפה להון של השפעות מקדזות הנובעות מסגירת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאשר השפעת ירידת ריבית ההיוון גרמה לעיקר הגידול בהתחייבות האקטוארית ולקיטון מקביל בהון בסך של 159 מיליון ש"ח, בהשוואה לגידול בסך של 132 מיליון ש"ח ברבעון הראשון.

סיכוי שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחרה הקבוצה ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכוי שוק. להלן פרוט נכסי סיכון בגין רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית (MR1)

א	ב	ג	
ליום 30 ביוני 2020	ליום 30 ביוני 2019	ליום 31 בדצמבר 2019	
סכומים במיליון ש"ח			
			מוצרים ישירים (outright products)
491	542	672	1 סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
2	15	-	2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
102	134	119	3 סיכון שער חליפין
-	-	-	4 סיכון סחורות
			אופציות
-	-	-	5 הגישה הפשוטה
-	-	-	6 גישת דלתה-פלוס
229	24	84	7 גישת התרחישים
-	-	-	8 איגוח
824	715	875	9 סך הכל

חלק 7 - סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק. ברבעון השני של 2020, היה יחס כיסוי הנזילות גבוה מעל המגבלות הרגולטוריות.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות משבר הקורונה הביאה בתגובה, למהלכי הפחתות רבות לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים ולנקיטה במגוון צעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים.

החל משלב זה היה משבר הקורונה, שמר הבנק על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. הבנק ממשיך לשמור על יחס נזילות גבוה.

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת הבנק לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2020 עמד על 139%, בהשוואה ל-128% בשלושת החודשים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2019. הגידול ביחס כיסוי הנזילות נבע בעיקר מגידול ביתרת פיקדונות קימעונאים. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%.

למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

להלן פרוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע (LIQ1):

א	ב	
לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2020*		
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	סך ערך משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	
	43,918	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה 1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
5,527	77,628	2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
1,364	27,283	3 מזה: פיקדונות יציבים
3,694	34,732	4 פיקדונות פחות יציבים
469	15,613	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
33,743	46,494	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח
33,731	46,482	6 מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
12	12	8 חובות לא מובטחים
3,327	24,368	10 דרישות נזילות נוספות
550	550	11 מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
2,777	23,818	13 קווי אשראי ונזילות
34	34	14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
260	7,291	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
42,891		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	107	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
9,781	12,839	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,501	6,408	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
11,282	19,354	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
43,918		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
31,609		23 יחס כיסוי נזילות
139%		

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 74 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

א		ב	
לשלושת החודשים שנתיים		לשלושת החודשים שנתיים	
ביום 30 ביוני 2019 *		ביום 30 ביוני 2019 *	
סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה	
		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	
1		35,697	
		תזרימי מזומנים יוצאים	
2	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים	4,604	66,059
3	מזה: פיקדונות יציבים	1,188	23,759
4	פיקדונות פחות יציבים	2,991	28,132
א4	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)	425	14,168
5	מימון סיטונאי בלתי מובטח	32,980	42,942
6	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	32,622	42,584
8	חובות לא מובטחים	358	358
10	דרישות נזילות נוספות	3,065	23,056
11	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות	304	304
13	קווי אשראי ונזילות	2,761	22,752
14	מחויבויות מימון חוזיות אחרות	17	17
15	מחויבויות מימון מותנות אחרות	277	8,098
16	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים	40,943	
		תזרימי מזומנים נכנסים	
17	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	-	529
18	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	10,879	13,847
19	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	1,062	4,892
20	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים	11,941	19,268
		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	
21	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	35,697	
22	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	29,002	
23	יחס כיסוי נזילות	123%	

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 74 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

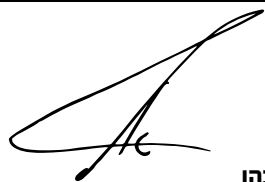
ב	א	
לשלושת החודשים שנתיים		
ביום 31 בדצמבר 2019*		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
37,608		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
		1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
4,584	66,633	2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
1,204	24,073	3 מזה: פיקדונות יציבים
2,933	27,649	4 פיקדונות פחות יציבים
447	14,911	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
32,918	44,272	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח
32,899	44,253	6 מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
19	19	8 חובות לא מובטחים
2,907	22,681	10 דרישות נזילות נוספות
263	263	11 מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
2,644	22,418	13 קווי אשראי ונזילות
33	33	14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
273	7,657	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
40,715		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	37	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
10,044	13,003	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,178	5,494	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
11,222	18,534	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
37,608		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
29,493		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
128%		23 יחס כיסוי נזילות

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

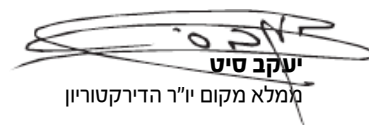
ממוצע לרבעון שהסתיים ביום		ממוצע לרבעון הדוח*	יתרה לתאריך הדוח	
31 בדצמבר 2019*	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019			
37,409	39,694	43,735	46,455	נכסי רמה 1
94	95	119	109	נכסי רמה 2
105	102	64	49	נכסי רמה 3
37,608	39,891	43,918	46,613	סך הכל HQLA

אלי כהן

סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

סמדר ברבר-צדיק

מנהל כללי

יעקב שט

ממלא מקום יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 18 באוגוסט, 2020